

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2013/14:33

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:33

Onsdagen den 30 april

1 § Ekonomiska och finansiella frågor

Finansminister Anders Borg

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 11 mars 2014

Återrapport från informellt ministermöte den 1–2 april 2014

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 6 maj 2014

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Välkommen till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några A-punkter. Det finns det inte. Då, finansministern, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av möte i rådet den 11 mars eller det informella ministermötet den 1–2 april?

Anf. 2 Finansminister ANDERS BORG (M):

Det finns en poäng som är viktig, nämligen kommissionens förslag till förordning om strukturreformer av kreditinstitut utifrån den s.k. Liikanenrapporten. Både vi och Finansdepartementet riktade rätt skarp kritik mot det förslag som kommissionen har lagt på bordet. Det finns ett par delar som är besvärliga för Sverige. Jag har redogjort för detta för EU-nämnden, men det kan finnas skäl att understryka detta.

Sverige har en speciell banksektor med fyra banker som har vuxit tillsammans med våra multinationella bolag för att serva exportindustrin. Kombinationen av Investor, Industrivärden, Handelsbanken, SE-Banken och våra stora multinationella bolag, inte minst Ericsson och Volvo, är en del av den svenska näringslivsekologin – om jag får lov att beskriva den så.

Näringslivsekologin bygger på att våra banker är fullbanker. De är alltså inte >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< som bara håller på med investment banking och trading, utan de håller på med kapitalförvaltning och bostadsobligationer och är stora investeringsbanker.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Om stora industriföretag som de Sverige har, som behöver låna i olika valutor för att matcha sina olika valutainvesteringar, exportflöden och investeringsrisker, ska kunna servas blir det fråga om komplexa produkter. Till detta hör att Sverige har den egenheten att inte ha euron. Sverige är mer beroende av valutasäkring och av att kunna ”swappa”

räntor än vad andra länder är. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Den här poängen framförde vi >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<starkt. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<Det skulle också ställa till en hel del bekymmer med den utveckling vi nu har mot att få en kapitalmarknad. Kapitalmarknaden bygger på att man kan låna direkt i företagsobligationer i stället för att alltid vara beroende av banker.

Om man i ett så litet land som Sverige ska kunna ha den typen av marknad >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<måste det finnas likviditet i kontrakten. Om det ska finnas en likviditet i kontrakten måste det vara någon som har kraft och resurser att sätta priser på dem. Annars är det en typ av långsiktig obligation man köper och äger i evighet. Då kommer den marknaden att aldrig fungera. Då är det inte en marknad. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<Med den här regleringen skulle man dela upp det hela så att det inte skulle finnas den typen av möjlighet att sätta priser på ett effektivt sätt. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Den ursprungliga Liikanenrapporten är bra. Erkki Liikanen är en utmärkt person. Han hanterade den finska bankkrisen på 80-talet, han har varit kommissionär och han är nu ordförande i Finlands Banks direktion. Det är en av de mest gediget kunniga personerna vi har i Europa.

Problemet är att i hans rapport finns två vägar ut. En väg är att höja kapitalkraven, det vill säga riskvikterna för riskfylld verksamhet. En annan väg ut är att göra den artificiella uppdelningen mellan investmentbanker och företagsbanker eller banker med inriktning på allmänheten.

Av olika skäl som jag tycker är lite svåra att begripa valde man att bara gå på regleringsspåret, som är extremt olämpligt för ett antal länder. Det positiva i den informella Ekofindiskussionen är att det var rätt många länder som höll med oss, >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

<<<Frankrike har, precis som Sverige – det glömmar man ibland bort – en mycket stor och stark exportindustri. Den är i mycket högre utsträckning än den brittiska eller den amerikanska industrin byggd på just bankkontakter. Frankrike har fyra stora banker, rätt mycket som Sverige. Société Générale, Paribas och Crédit Agricole ser i princip ut som de svenska bankerna. De är både hushållsbanker, företagsbanker och investmentbanker.

Det man är ute efter är att försöka komma åt mer extrem trading. Men som det nu ser ut i Sverige är det ingen av våra svenska banker som ägnar sig åt någon extrem trading. De har en internationell verksamhet som är viktig för dem eftersom den måste vara en del av deras hantering mot exportföretagen. Det är ett svenskt nationellt intresse.

Denna fråga kom vi tillbaka till upprepade gånger under hösten. Jag redogjorde för den i finansutskottet, och jag fick bra respons. Det kan

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen under den punkten. Vi går vidare till punkt 3, Moderbolags-/dotterbolagsdirektivet. Det handlar om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater. Det är en beslutspunkt, och det är en ny fråga.

Anf. 4 Finansminister ANDERS BORG (M):

Vi är rätt missnöjda med att frågan har kommit upp på dagordningen på det sättet, och vi har också framfört det till ordförandeskapet. Vår huvudståndpunkt är att den bör föras av från dagordningen i det här sammanhanget. Jag ska förklara bakgrunden.

Vi delar ambitionen bakom direktivet. Det är en bra idé att man begränsar möjligheten att använda olika typer av ränteinstrument för att undvika beskattning. Vad man här talar om är ett hybridarrangemang. Det påminner lite i en svensk kontext om en räntesnurremodell. Att ett lån beskattas som ränta i ett land och som utdelning i ett annat land kan göra att man skapar konstruktioner där man inte betalar skatt för vare sig det ena eller det andra. Det tycker vi normalt sett är dåligt. Det är bra om företagen betalar sina skatter.

Problemet är att vi har en särskild svensk ägarstyrningsmodell, som ni väl känner till, nämligen våra investmentbolag – jag nämnde dem tidigare. Om man ska försöka förstå hur vi har lagt upp beskattningen med investmentbolagen har det länge sagts – sedan 50- eller 60-talet – att det finns en poäng i att det finns ägare som Industrivärden och Investor. Varför är det en poäng? Jo, därför att ett spritt ägande som egentligen inte syftar till att styra bolagen, tillsätta vd:ar eller att inta en svensk utgångspunkt i besluten leder lätt till att det i princip bara är olika typer av fondförvaltare som fattar besluten. Då blir det kortsiktig lönsamhet och inte någon stabilitet som vi ser i ägandet i till exempel Volvo och Ericsson, som Industrivärden och Investor ser som sin uppgift.

Om det inte finns särregler för investmentbolagen skulle pengarna beskattas gång efter gång. De skulle beskattas en gång i ursprungsbolaget, till exempel om man äger aktier i Atlas Copco och sedan får utdelning. När utdelningen går in i Investor skulle den beskattas en gång till när den sedan kommer ut. Det skulle leda till en annan skattesituation för att äga bolag indirekt via investmentbolag än att äga dem direkt på börsen. Man kan diskutera varför, men vi i Sverige tycker att Industrivärden, Investor, Kinnevik och några till råkar vara viktiga för vår industristruktur.

Med föreslaget regelverk finns en risk för dubbelbeskattning för Investors och Industrivärdens utländska ägare. Det skulle vara en allvarlig nackdel för Sverige om vi landar i den sitsen. Vi tror att frågan kan lösas. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Landar vi i en sits att ägande via Investor ska dubbelbeskattas när ägandet är utländskt är det ett allvarligt problem för vår grundmodell för ägarstyrning i Sverige. Den risken är vi helt enkelt inte beredda att ta i det här läget.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen**
<<<Vi har ingen anledning att undergräva investmentbolagens ställning. Därför kommer vi, om det behövs, att lägga in vårt veto mot beslutet och följaktligen vara enda landet som säger nej. Men jag tycker att den svenska ägarmodellen är så central att vi inte får ta risker med den. Därför vill vi ha EU-nämndens mandat för att säga att det finns mycket bra i detta som vi är beredda att titta på, att vi tror att frågan kan lösas men att vi inte tänker ta risker. Med mindre än att vi reder ut frågan före Ekofin-mötet är det nej och svenskt veto.

Anf. 5 LARS OHLY (V):

Finns det en risk att den svenska hållningen innebär att det blir svårare att bekämpa skatteflykt och skatteundandragelse eller rättare sagt att det blir svårare att införa regler som bekämpar den typen av undandragelse?

Anf. 6 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Jag har ytterligare en fråga förutom den som Lars Ohly tog upp. I underlaget står det att regeringen inte har några invändningar mot utkastet. Betyder det att regeringen har ändrat åsikt? Jag har inget emot det som Anders Borg har anfört, men det ställer lite frågor om vad som har hänt på vägen.

Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M):

Det är korrekt att vi inte har någon invändning mot det som står i uttalandet. Problemet är att vi har bekymmer med att få ett klagande >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<hur själva direktivet ska fungera för Sverige. Det som står i uttalandet är vi inte emot, vilket delvis är svaret på Lars Ohlys frågeställning. Vi är alltså inte emot åtgärderna för att stoppa hybridarrangemang som leder till att man tar sig undan skatt. Det tycker vi naturligtvis är högst lämpligt.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Svaret på Lars Ohlys fråga är att vi tycker att direktivet ska röstas igenom, vilket också framgår av den kommenterade dagordningen, men man måste reda ut att hybridlånearrangemangen inte sänker vår investmenbolagsmodell så att utländska ägare dubbelbeskattas. När den saken är fixad kan vi acceptera resten, men vi kan inte ta risker på den punkten.

Anf. 8 LARS OHLY (V):

Min fråga blir då: Vad händer om Sverige tvingas, enligt Anders Borgs uppfattning, att lägga ett veto? Vad händer med själva behandlingen framöver, och vad ser du för möjligheter att ändå få de här regelverken, som faktiskt förhindrar skatteundandragande, på plats?

Anf. 9 TERES LINDBERG (S):

Det här med veto kom som en fullständig nyhet. Min fråga var egentligen samma som den Lars Ohly ställde nu sist.

Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (M):

Vi har jobbat och jobbar intensivt med att försöka skapa den här klarheten och få tydlighet >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<så att vi känner att vi är trygga med detta. Vår tanke är att reda ut det här till på tisdag, och om det är inte klart på tisdag lägger vi veto. I sådana fall är vår uppfattning att det här ska komma upp på junimötet då vi ska ha den klarhet som krävs så att vi kan få direktivet på plats. Vi är alltså inte emot direktivet. Vi tycker att det här i grund och botten är en rimlig utgångspunkt, men vi tycker att även ett litet land som Sverige kan få begära en stunds tankepaus om det här är en central och viktig fråga för oss där vi inte vill riskera vår ägarstyrningsmodell.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i det här ärendet. Vi går vidare till punkt 4, Skatt på finansiella transaktioner, FTT. Det är en lägesrapport och en diskussionspunkt.

Anf. 12 Finansminister ANDERS BORG (M):

Det här är ett arbete som har bedrivits av de länder som har för avsikt att införa den finansiella transaktionsskatten. Sverige har ju haft insyn i det via den arbetsgrupp där vi har fått delta, men det har förekommit ett stort antal möten på ministernivå där vi inte har deltagit.

Nu ska det ske en återrapportering. Vi vet egentligen inte riktigt vad de kommer att återrapportera. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi kan vara eniga eller oeniga om vi ska ha en finansiell transaktionsskatt i Sverige, men om vi nu inte ska ha det är det rimligt att det är vår skattebas som gäller och att andra länder inte ska beskatta vår skattebas. Den principen tycker vi är rätt viktig att upprätthålla, inte minst därför att det här ärendet är av så central principiell natur eftersom det är ett av de största och tyngsta fördjupade samarbetena vi har.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 13 KARL SIGFRID (M):

Är det möjligt att de länder som ingår i det här fördjupade samarbetet inom de beslutsregler som finns kan utforma det här på ett sätt så att man beskattar skattebaser även i icke deltagande länder och att icke deltagande länder då inte har någonting att säga till om i utformningen?

Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (M):

Det trodde vi inte skulle vara möjligt i realiteten. När man skrev Lisabonfördraget talade man mycket om bland annat den här frågan, och då sades det mycket om hur viktigt det skulle vara att man utredde alla eventualiteter och att man verkligen prövade att icke deltagande länder inte skulle drabbas och allt vad det var.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi vet inte vad de landar i. I bästa fall blir det att det här går åt det >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<hållet. I värsta fall blir det någonting som riskerar att också drabba vår skattebas, och då får man naturligtvis utvärdera det. I sådana fall får man säga att det på principiella grunder är rätt problematiskt.

Anf. 15 LARS OHLY (V):

Det finns ingen anledning att ha någon avvikande mening nu när det här arbetet pågår, men jag vill upprepa att Vänsterpartiet tycker att Sverige borde ha varit med i att utforma en finansiell transaktionsskatt och att vi skulle ha varit pådrivande i det i stället för att sitta passivt vid sidan om.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till punkt 5. Finns det någonting att säga där? Det gör det inte. Då går vi vidare till punkt 7, Förfarandet vid makroekonomiska obalanser: djupöversyn. Det är en beslutspunkt.

Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (M):

Vi har pratat om det här ett antal gånger. Jag är inte säker på att det finns så mycket att tillägga, och jag tror inte att det blir så mycket diskussion. Jag kan gärna svara på frågor om det är något särskilt. Vi har ju haft frågan uppe rätt många gånger.

Anf. 18 JOHNNY SKALIN (SD):

Vi anser inte att regeringen ska ställa upp på punkterna 8 och 10 och anmäler därför avvikande mening.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet men att det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till punkt 8, Uppföljning av mötena för G20-ländernas finansministrar och centralbankschefer. Det är en informationspunkt.

Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (M):

Det är inte så mycket att säga där heller. Man kan möjligtvis notera att det finns en liten svensk framgång här. Den finns inte med i huvudtexten från G20-mötet utan i ett av underdokumenten där man tar upp issues for further action och särskilt nämner att man ska jobba vidare med klimatfinansieringsfrågor. Det är kanske åtminstone delvis ett resultat av Ulf Holms intensiva arbete här vid tidigare tillfällen.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Då återstår det bara för oss att tacka för informationen under den här punkten. Vi tackar finansministern för närvaron här i EU-nämnden i dag och önskar en trevlig helg.

2 § Utrikes frågor – handel

Statsrådet Ewa Björling

Återrapporter från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor – handel den 3 och 6 december 2013

Återrapport från informellt ministermöte den 27–28 februari 2014

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor – handel den 8 maj 2014

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Ewa Björling med medarbetare välkomna hit till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några A-punkter. Det gör det inte. Då, statsrådet, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av möte i rådet den 3 och 6 december 2013 eller det informella ministermötet den 27–28 februari 2014.

Anf. 23 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Det var i december på Bali som det senaste rådsmötet för handelsministrar hölls, och det informella mötet i slutet av februari hölls i Athen.

Rådsslutsatserna om EU:s positioner i förhållande till förhandlingspaketet inför Balimötet antogs utan diskussion. EU:s viktigaste mål här var handelsprocedurer, för genom det avtalet förväntas också transparensen öka och transaktionskostnaderna sänkas genom avskaffad byråkrati och snabbare hantering som innebär stora ekonomiska vinster för världsekonomin.

Utvecklingsländerna ses som de stora vinnarna vid förenklande av handelsprocedurer. Dessutom finns ytterligare komponenter i paketet av betydelse för MUL, alltså de minst utvecklade länderna, bland annat i relation till tjänster och ursprungsregler.

Jag framhöll betydelsen av Balipaketet av ekonomiska skäl men även att en förhandlingsframgång skulle stärka WTO. Flera av medlemsstaternas representanter uttryckte besvikelse över att revideringen av ITA, informationsteknikavtalet, inte hade kunnat slutföras till det här mötet. Detsamma gällde den uppskjutna kommunikationen i relation till liberalisering av handeln med miljövänliga produkter. Det slutfördes dock i Davos i januari, och den processen är nu i gång och uppe på FAC. Jag kommer att återkomma till det senare.

Jag informerade också om ett svenskfinansierat utbildningsinitiativ om handelsprocedurer i Tanzania som ska öka kunskaperna och förutsättningarna för praktisk implementering av det här avtalsinnehållet. Som jag sade har utvecklingsländerna mest att vinna på det här, och därför är det också viktigt att de får mer kunskap.

På det informella mötet i Athen hade jag själv inte möjlighet att delta, utan då representerades vi av utrikesrådet för handel, Eva Walder. Ni har fått en skriftlig rapport från rådsmötet.

Anf. 24 EVA-LENA JANSSON (S):

De handlingar vi har fått är hemligstämplade. Det saknas fortfarande information om vilka medlemsstater som säger vad. Jag tycker att aningen gör man de här handlingarna offentliga eller så behåller man dem hemliga och låter oss veta vilka medlemsstater som tycker vad. Om man har hemligstämpelat handlingar betyder det att ingen annan än vi ska läsa dem, och jag tycker att det är märkligt att EU-nämnden inte kan ta del av vilka länder som säger vad.

Det här har påtalats sedan Carl B Hamilton var ordförande i nämnden, så det är ingen ny fråga.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Det är det inte, och jag kan informera om att efter det att den här frågan var uppe i EU-nämnden senast, för några veckor sedan, har vi inlett en dialog med kabinetssekreterare Belfrage om detta.

Önskar statsrådet kommentera det här?

Anf. 26 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Om ni redan har en dialog är det bra, och så hoppas vi att det löser sig.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen så långt och går vidare till rådets dagordning, punkt 1, EU-Kanada (CETA): förhandlingar om ett övergripande avtal om ekonomi och handel. Vi är lite osäkra på om det är en informations- eller en diskussionspunkt.

Anf. 28 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Den här punkten diskuterade vi i näringsutskottet i går när jag var där och informerade. Innan dess hade vi samråd med EU-nämnden inför diskussionerna i FAC den 14 juni förra året.

Bakgrunden är den att det i oktober förra året träffades en principöverenskommelse om CETA. Vissa frågor, exempelvis ursprungsregler och vissa delar av investeringskapitlet, var emellertid olösta. Förhandlingarna om de frågorna har fortsatt sedan dess, och parterna har arbetat med att omvandla alla element till juridisk text.

Kommissionens målsättning är att CETA ska paraferas den 7 maj i anslutning till OECD:s ministermöte i Paris, alltså dagen före FAC. Vid mötet i FAC den 8 maj avser kommissionen att informera om läget. Det kommer inte att bli fråga om att FAC ska godkänna avtalet.

Principöverenskommelsen från oktober visar att ett ambitiöst avtal har uppnåtts. Bara för att ge några exempel kan jag säga att tullliberaliseringen uppgår till >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< procent sker redan vid avtalets ikraftträdande. Tjänsteliberaliseringen går längre än i Nafta, och EU kommer att få tillgång till offentliga upphandlingar även på delstatsnivå, med vissa undantag som gällde energiområdet inom >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Vad gäller investeringskapitlet stöder Sverige en snar förhandlingsöverenskommelse, och EU strävar efter att nå rätt balans mellan ett starkt investeringsskydd och respekt för staters rätt att lagstifta.

Vad gäller svenska prioriterade frågor tycks det till exempel förbättrad immaterialrättslagstiftning för läkemedel uppnått. Dessutom tycks man ha funnit en lösning vad gäller Kanadas diskriminering av importerad alkohol. Vi har emellertid ännu inte sett de slutliga avtalstexterna.

Min förhoppning är att kommissionen når sin målsättning så att CETA kommer att paraferas den 7 maj därför att CETA är ett viktigt avtal för att förbättra handelsutbytet med Kanada, skapa nya arbetstillfällen och ge ekonomisk tillväxt hos båda parter. Det finns en gemensam studie som genomfördes innan förhandlingen inleddes. Enligt den kan handeln komma att öka med omkring 20 procent.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattade att regeringen anser att detta var en informationspunkt. Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till punkt 2, EU–Japan: förhandlingar om ett frihandelsavtal. Det är en informationspunkt.

Anf. 30 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Förhandlingarna mellan EU och Japan har nu pågått i ett år. Kommissionär De Gucht kommer att presentera kommissionens syn, följt av en första diskussion inom ramen för den så kallade ettårsöversynen. Sedan förväntas diskussionen fortsätta på arbetsgruppsnivå i Bryssel.

Enligt det förhandlingsmandat som finns ska kommissionen efter ett år bedöma hur Japan genomfört vissa åtaganden när det gäller att avskaffa icke-tariffära handelshinder och öppna upp järnvägsmarknaden. Om bedömningen är att Japan inte har gjort tillräckligt kan förhandlingarna avbrytas av EU-kommissionen.

Kommissionen anser att framstegen under det första året har varit tillräckliga och att förhandlingarna bör fortsätta. Sverige delar den bedömningen. Japan har visat engagemang i förhandlingarna, och framsteg har skett när det gäller att avveckla de för Sverige och EU viktiga icke-tariffära handelshindren.

Därför verkar Sverige för att förhandlingarna ska fortsätta. Det är ett viktigt avtal både av ekonomiska och av politiska skäl.

Flertalet medlemsstater kommer högst sannolikt att vara positiva till fortsatta förhandlingar, men krav kan komma att ställas på att regelbundna översyner av förhandlingsläget görs även fortsättningsvis. Sverige ställer sig tveksamt till sådana. Det riskerar att försena förhandlingarna och leda till att alltför mycket energi ägnas åt EU-interna processer i stället för åt att förhandla.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen under punkt 2 och går vidare till punkt 3, Utvecklingsagendan från Doha (WTO): agendan efter Bali och initiativet om gröna varor. Vi uppfattar att det är både en diskussions- och en slutspunkt.

Anf. 32 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Detta är en diskussionspunkt om det fortsatta arbetet i WTO vad gäller Doharundan och andra frågor.

Generaldirektör Azevedo har inlett en process för att fastställa ett arbetsprogram för slutförande av Doharundan. Samtidigt pågår arbetet med att implementera resultatet från ministermötet på Bali, särskilt vad gäller avtalet om förenklade handelsprocedurer.

Vi ska i WTO driva frågor av ekonomiskt intresse för Sverige. Samtidigt är det viktigt att WTO kan leverera på ett trovärdigt sätt vad gäller u-ländernas intressen. Vi måste under året diskutera möjligheten att slutföra Doharundan eller åtminstone delar av de fortsatt utestående frågorna, inklusive marknadstillträde för industrivaror, jordbruksvaror och tjänstehandel.

För svensk del menar vi att för att kunna nå framgång på marknadstillträdesområdet behöver vi hitta förenklade metoder för tullsänkningar, harmonisering av handelsstörande jordbruksstöd mellan utvecklade länder och utvecklingsländer, ökad transparens med färre undantag och specialregler samt se till att länders åtaganden står i paritet med deras utvecklingsnivå och andel av världshandeln.

Tullar på industrivaror är fortfarande en kostnad för företagen även om vi nu har relativt låga tullar, men en fortsatt minskning och eliminering av tullar ökar möjligheterna att tillverka globala värdekedjor och därmed också effektivisera handeln och minska kostnaderna i alla led.

Handel med tjänster är en prioritet för Sverige både när det gäller de plurilaterala förhandlingarna om tjänster, som förkortas TISA, och inom ramen för DDA. Vi ser tjänstehandeln som en allt viktigare motor för tillväxt för svensk del.

En glädjande nyhet från i går, när jag var i näringsutskottet, är att vi kommer att kunna besluta om rådsslutsatser och förhandlingsdirektiv om miljövaror och tjänster. Det innebär att vi efter många års förberedande arbete äntligen kommer att kunna inleda plurilaterala förhandlingar på området.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Följaktligen är det både en diskussions- och en beslutspunkt.

Anf. 34 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för informationen! Vi socialdemokrater stöder regeringens ståndpunkt, men det finns ändå skäl att ställa några frågor. Det gäller jordbruksstödet, egentligen de rika ländernas jordbruksstöd. Man kan säga att man har lika mycket att hämta där som när det gällde Indien och det som hände på Balikonferensen. Vi har kanske lite grann att städa upp i våra garderober. Framför allt gäller det EU och USA.

Min fråga är: På vilket sätt arbetar man inom ramen för det här för att få bort de jordbruksstöd som faktiskt finns? Det gäller inte minst USA.

När det gäller industrivaror är min fråga: Vad är det för stora hinder som föreligger där? Är det subventioner eller något annat som är det stora hindret?

Anf. 35 LARS OHLY (V):

I grunden är det bra med fri handel och så låga tullar som möjligt. Samtidigt kan man inte bara införa detta utan att ta hänsyn till att det finns väldigt ojämlika förhållanden mellan olika länder i olika världsdelar. Där är EU i dag, precis som Börje Vestlund påpekade, en av bovarna genom att använda sig av interventionsuppköp och jordbrukssubventioner och genom att ibland dumpa marknaden för jordbruksprodukter och konkurrera ut fattiga länder när det gäller deras möjligheter att själva producera.

Det tycker jag är ett stort problem som gör att EU inte blir riktigt trovärdigt. Man pratar om frihandel men bryter samtidigt själv mot de regler som man tycker att andra ska följa.

Jag har en fråga, och den gäller artikel 20 i GATT som handlar om att man ska kunna göra undantag för miljö, djurskydd och folkhälsa. Den var inte uppe till diskussion på Dohamötet, men jag tycker att Sverige borde driva att den ska få en starkare ställning så att möjligheterna för länderna att göra undantag av de här tre skälen stärks. Nu är den underordnad handelsreglerna i övrigt, vilket gör att det är svårt att använda den.

Anf. 36 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Jag tackar frågeställarna för bra kommentarer och frågor. Det stämmer att EU fortfarande har stora jordbrukssubventioner, som ni båda säger. Vi ser parallellt med detta hur de stora tillväxtländerna infört stora jordbrukssubventioner, snart i takt med OECD-länderna. Detta är ett problem. Med det sagt ska jag säga att EU inte är den största boven i dramat just nu, för EU har ändå reformerat delar av sin jordbrukspolitik. Det är alltså på väg åt rätt håll, om än inte så långt kommet som vi skulle vilja se.

Nu har vi goda möjligheter. I de förhandlingar som pågår mellan EU och USA är det första gången som USA inte har valt att ha några red lines för att skydda sitt jordbruk utan går helt öppet in i en förhandling med ett brett mandat även för jordbruket. Det tycker jag ska tolkas som en positiv signal till att man faktiskt är beredd att förändra.

Det här tror jag kan vara *en* viktig signal om hur vi ska diskutera i det multilaterala systemet. Men vi kommer att behöva göra mycket mer och ta bort fler subventioner. Jag var inne på att de länder som har större möjligheter också ska göra större åtaganden. Det gäller även inom det här området.

Vad är det stora hindret för industrivaror? Jag tror att det är lite svårt att säga det rent generellt. Det beror på vilken region vi diskuterar. Men i många fall är inte tullarna så höga i dag, utan många gånger handlar det i stället om icke-tariffära handelshinder, alltså tekniska handelshinder såsom standarder som inte är gemensamma och över huvud taget det regulativa området.

Det är en lite svår och bred fråga att verkligen ”pinpointa”. För att återigen ta exemplet EU–USA, även om vi nu egentligen talar om det

multilaterala, är det inte så enormt höga tullar på de flesta industrivaror, utan det är ganska låga sådana. Men vi skulle vinna enormt om vi kunde komma längre med att ta bort de tekniska handelshindren.

Vad gäller TISA är tron på en snar framgång i WTO relativt liten. Om Kina däremot skulle inträda i TISA skulle det markant öka chansen för att få in TISA i WTO. Det återstår helt enkelt att se.

När det gäller artikel 20 och GATT om miljö, djurskydd och hälsa är det en fråga som vi kommer att återkomma till i de förhandlingar som pågår mellan EU och USA. Där har vi varit väldigt tydliga med att vi inte på något sätt vill försämma de regler som vi har i dag vad gäller miljö, djurskydd och hälsa.

Enligt artikel 20 får länder göra undantag, och det är en rätt som Sverige värnar om inom de här områdena. Samtidigt får det inte vara ett svepskäl för protektionism. Erfarenheten visar att den ibland har använts på fel sätt för att införa handelshinder. Det gäller att gå varsamt fram med artikel 20 i de här frågorna.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Jag har inte noterat några avvikande meningar och finner att det finns stöd för såväl regeringens ståndpunkt som regeringens inriktning i ärendet.

Vi går över till punkt 4, Övriga frågor. Det är en informationspunkt. Finns det något att säga?

Anf. 38 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Det är två övriga punkter, en som handlar om Economic Partnership Agreement, EPA, mellan EU och de afrikanska länderna och en som handlar om Kroatien. Vill ni att jag drar dem?

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Låt oss ta frågor för att dra i gång det hela.

Anf. 40 LARS OHLY (V):

Jag vill gärna höra om EPA.

Anf. 41 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Regeringen vill nå enighet bland EU:s medlemsstater så att det som nu ligger på bordet i förhandlingarna med östra, västra och södra Afrika, alltså EAC, Ecowas och SADC, kan godtas.

När dessa avtal kommer på plats med afrikanska länder kommer de att säkra tull- och kvotfritt tillträde för de flesta afrikanska produkter till EU framöver. Avtalen kommer också att innebära att de afrikanska länderna på sikt öppnar sina marknader för europeisk export, vilket är positivt både för svenska och afrikanska företag och konsumenter.

Avtalen är särskilt viktiga för att garantera att vår handel med de länder i Afrika som inte klassificeras som minst utvecklade inte ska påverkas negativt när EU:s ensidiga preferenser till dessa länder löper ut den 1 oktober 2014.

Jag bedömer att det finns en relativt stor enighet bland EU:s medlemsstater om att acceptera en kompromiss och faktiskt nå i mål.

Anf. 42 LARS OHLY (V):

Om jag är rätt underrättad är det ungefär 40 av Afrikas länder som ännu inte är med på vagnen. Det är bara tio som är det. Varför är det så? Vad finns det för misstänksamhet mot EPA i dessa länder? Vad finns det för invändningar mot ett avtal som enligt handelsministern skulle vara bra för Afrika?

Jag tror att misstänksamheten har god saklig grund. Jag tror dessutom att svenska regeringens position att vara oerhört positiv och välvilligt inställd egentligen strider mot den position regeringen hade i sin skrivning om politik för global utveckling där man sade att EPA på vissa punkter faktiskt strider mot den politik för global utveckling som riksdagen i stor enighet antog för tio år sedan.

Jag menar att vi borde vara mycket mer lyhörda för den kritik och de invändningar som finns från afrikansk sida. Vi borde vara pådrivande för att förändra avtalet i en riktning som gör att det inte ses som pådyvlat av en starkare part utan tvärtom som ett avtal som leder till förbättringar och möjlighet till utveckling, framför allt i de fattigaste delarna av Afrika. Det menar jag att detta inte gör.

Eftersom det är en informationspunkt kan jag inte anmäla avvikande mening, men jag vill med kraft framföra denna synpunkt.

Anf. 43 BÖRJE VESTLUND (S):

Jag rör mig i samma härad som Lars Ohly. Det finns trots allt en viss kritik mot EPA. Den diskussion som har förts är att detta kanske inte är så positivt för Afrika men väldigt positivt för EU som kan få en ganska stor marknad i de afrikanska länderna. Det skulle kunna slå ut produktionen av framför allt jordbruksprodukter men även andra saker.

Denna oro finns, och för att vi ska kunna gå framåt med detta och kunna stå upp för det är det viktigt att denna oro stillas eller att den svenska regeringen har en annan ståndpunkt i förhandlingarna. Jag har inte ens tänkt på att vi skulle kunna anmäla avvikande mening, men frågetecknen måste rätas ut.

Anf. 44 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Dessa förhandlingar har pågått länge. Jag vet självklart inte alla orsaker till varför det ser ut som det gör; det är många länder.

En av orsakerna är säkert att flera av länderna hör till de minst utvecklade och redan har Everything but Arms-avtal. Intresset för ett handelsavtal är inte lika stort hos dessa länder som det är hos de lite mer utvecklade. Det kan vara ett naturligt skäl till varför många länder inte vill, som Lars Ohly sade. Flera av dem ingår säkert i den gruppen.

Det är dessutom många olika grupper. Det är SADC i södra Afrika, Östafrikanska gemenskapen, Centralafrika, Västafrika, östra Afrika och södra Afrika. Det är alltså sex olika grupper.

Vid mitt första WTO-möte sommaren 2008 i Genève talade dessa grupper med helt olika röster eftersom de varken hade formerat sig inom grupperna eller mellan grupperna för att vara *en* förhandlingspartner till EU. Det var väldigt disparata åsikter vid detta tillfälle.

Det har dock hänt ganska mycket sedan 2008. Framför allt får fler och fler länder bättre kapacitet vad gäller handelspolitik. Fler länder har

också bättre kapacitet att förhandla. Delvis handlar det om ländernas egen utveckling, men det är också så att en del av Sveriges bistånd går till utbildning i handelskapacitet och förhandlingsteknik. På vårt center i Arusha i norra Tanzania har många från olika länders regeringskanslier fått utbildning.

Detta kan vara en del av orsakerna.

Anf. 45 Departementsrådet KAJSA B OLOFSGÅRD:

Man kan möjligen tillägga att det kan se ut som att det handlar om bara tio länder. Vi är ganska nära att sluta ett avtal med i stort sett alla länder som inte är MUL.

Hela Karibien har ett fullödigt EPA-avtal med hela bredden av politikområden. Det som vi nu sluter är enkla varuhandelsavtal i akt och mening att dessa länder inte ska förlora sina tidigare tullpreferenser.

Avtalen är också utformade så att EU ger full tull- och kvotfrihet redan från början medan EPA-länderna ges möjlighet till undantag på mellan 20 och 25 procent av sin handel. Sverige har drivit på för ökad flexibilitet, inte minst när det gäller möjligheten att använda sig av Infant Industry-klausuler och sådant.

Det är viktigt att komma ihåg att orsaken till att förhandlingar äger rum inte är att EU vill ändra sin handelspolitiska relation till AVS-länderna utan att andra u-länder har pekat på att det var en diskriminerande relation. Relativt utvecklade afrikanska länder hade mycket större möjlighet till tillträde till marknaden än till exempel asiatiska länder. Pakistan och Indien drog in EU i en tvist i WTO, och därför måste vi hitta ett sätt att ge förmåner till bland annat Afrika som stämmer överens med WTO:s regler.

Anf. 46 LARS OHLY (V):

I skrivelsen från 2012 om PGU skriver regeringen att det finns en intresse- och målkonflikt mellan EPA-avtalen och utvecklingsmålen.

Det finns ganska stor oro för att EPA-avtalen kan leda till att lokal produktion slås ut, att regional handel försvåras och att tullintäkter försvinner utan att ersättas av andra intäkter för fattiga stater.

Innan dessa farhågor är belagda och utredda är det felaktigt att ha regeringens position att man snabbt ska fullfölja avtalsskrivandet. Jag önskar därför att regeringen hade haft en annan position som i mycket större utsträckning var lyhörd för de afrikanska staternas farhågor.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Vi föreställer oss att ärendet återkommer till EU-nämnden innan det är färdigt för beslut. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 48 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Ja, det är det.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen under denna punkt och går över till lunchdiskussionen om TTIP. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 50 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Senast jag lämnade information om TTIP var inför mötet den 18 oktober 2013. För närvarande har fyra förhandlingsrundor ägt rum. Många områden har identifierats och diskuterats. Nästa runda kommer att ta vid 19–23 maj i Washington.

Allt eftersom förhandlingarna konkretiseras blir det naturligen också svårare. Det var därför mycket välkommet att de politiska ledarna vid toppmötet EU–USA i mars vidhöll sitt politiska stöd för en fortsatt hög ambitionsnivå för TTIP.

Som jag sade tidigare står de största vinsterna att finna i ett ambitiöst resultat på det regulativa området, det vill säga att minimera de tekniska handelshindren. Låt mig understryka att det inte handlar om att avreglera eller avsäga sig rätten att reglera. Det handlar om att finna tillvägagångssätt som resulterar i bättre dialoger mellan de båda parternas regulativa myndigheter och instanser.

Kommerskollegium har på regeringens uppdrag analyserat samarbetet EU–USA på det regulativa området, och kollegiets rapport har presenterats för kommissionen och vid ett seminarium i House of Sweden, vår ambassad i Washington.

Vidare kommer vi att fortsätta med aktiviteter för att dela Sveriges syn på TTIP såväl här hemma som utomlands. Senast den 25 april arrangerade jag en halvdag om TTIP med fokus på maten, miljön och jobben. Där deltog bland annat facket, näringslivet och NGO:er.

TTIP kommer även att vara en del av Sverigefrämjandet i USA. Där kommer vi bland annat att vara på tre olika platser i landet med fokus på, ännu en gång, maten, miljön och jobben.

Det är viktigt att påpeka fördelarna med TTIP för små och medelstora företag. Inom både varuområdet och tjänsteområdet är många av dessa företag en del av en global värdekedja. Därför välkomnar jag särskilt inkluderandet av ett speciellt kapitel om SME i förhandlingarna under den fjärde rundan.

Investor–state dispute settlement, ISDS, är en fråga som diskuteras i svenska medier liksom i debatter i riksdagen. Investeringsskyddsregler och ISDS syftar till att förhindra att stater utsätter investerare för diskriminerande och oskäligen behandling. Det skapar förutsägbarhet och underlättar inte sällan också betydelsefulla investeringsbeslut.

Jag har varit tydlig med att investeringsreglerna i TTIP inte ska begränsa vår demokrati och stöder därför EU:s strävan att söka rätt balans mellan investeringsskydd och staters rätt att lagstifta genom ett modernt system för investeringsskydd och ISDS.

Jag välkomnar EU-kommissionens öppna konsultation om ISDS, som lanserades den 27 mars. Jag uppmanar alla att delta i utformandet av en modern investeringstvistlösningsmekanism och ser fram emot resultatet av denna konsultation.

Anf. 51 BÖRJE VESTLUND (S):

Det är bra att man har börjat med dessa förhandlingar, men det finns några frågetecken. Statsrådet säger att ISDS syftar till att det inte ska uppstå en diskriminerande behandling. Avser det i förhållande till stater eller avses att man inte får diskriminera till exempel företag från USA i förhållande till företag från EU?

En annan fråga som far runt i debatten gäller att det ska finnas med ett papper i förhandlingarna som ger tydlighet i att man skulle kunna stämma om en stat vill minska eller helt förbjuda vinster i välfärden. Jag skulle vilja veta vad det är för papper och vad det står på det. Jag ska ärligen säga att det är någonting som finns med i debatten men att jag inte har sett det och att jag inte tror att någon i Socialdemokraterna har sett det. Jag vet inte vem som har sett det, men det far omkring i debatten. Det skulle jag alltså gärna vilja ha svar på.

Anf. 52 LARS OHLY (V):

För mig framstår det som att TTIP-förhandlingarna alltmer börjar likna ACTA-förhandlingarna. De ledde ju så småningom till att EU-parlamentet röstade nej och stoppade ett avtal som skulle ha kunnat för-sämra fackliga rättigheter, miljömål med mera.

Risken med sådana här förhandlingar, som ofta förs väldigt slutet – det kan finnas skäl till det – är att när avtalet väl är framförhandlat finns det väldigt små möjligheter att ändra i det. Då kan man bara säga ja eller nej. Det leder till att protesterna blir så pass starka att det blir omöjligt att få igenom det. Jag hoppas att det blir så den här gången också. Anledningen till det är att det som har läckt ut visar en bristande förståelse för vikten av att faktiskt garantera fackliga rättigheter, miljömål, folkhälsa, djurskydd med mera.

Dessutom är tvistlösningsmekanismen oerhört provocerande. Så som den beskrivs kommer den att innebära att det bara är företag som kan stämma stater och att företagens rätt att stämma stater är nästan obegränsad. Deras möjligheter att därigenom som investerare få igenom beslut som går emot demokratiskt fattade beslut i valda parlament ökar väsentligt.

Det här är oerhört felaktigt tänkt. Vi är en rättsstat; det finns redan möjligheter, menar jag, för företag som anser sig diskriminerade att lagligt och rättsligt driva de frågorna i Sverige. Ska man ha en tvistlösningsmekanism ska man ha den i det ordinarie rättssystemet. Man kan möjligtvis skriva vilka regler som gäller för det, men att införa en särskild tvistlösningsmekanism som i princip agerar utan insyn, är utsedd enbart för att hantera sådana här fall och som dessutom enbart företag har möjlighet att vända sig till kommer att leda till att vi får en sådan situation som Ewa Björling själv varnar för, nämligen att demokratin hamnar på undantag.

Jag hoppas att Sverige tvärtom arbetar för att ett sådant här avtal över huvud taget inte ska ha de här utgångspunkterna. Det innebär att jag anser – jag vet inte om jag kan anmäla avvikande mening eller inte – att den svenska positionen borde vara att bryta av mot den ensidigt företagsvänliga inriktning som förhandlingarna verkar få just nu. Om det inte sker menar jag att det kommer att bli upp till EU-parlamentet och andra att stoppa det här så småningom. Då hoppas jag verkligen att man gör som man gjorde med ACTA-avtalet.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Lars Ohly kan anmäla avvikande mening, och den är noterad.

Anf. 54 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Mina kolleger har ställt många frågor. Jag vill bara fylla på, för jag reagerar lite på regeringens ståndpunkt och på vad ministern har för avsikt att säga vid lunchdiskussionen, vilket inte framgår exakt.

Syftet är att uppnå största möjliga ekonomiska vinster. Då bortser man helt från frågor om folkhälsa, miljöskydd och fackliga rättigheter, som Lars Ohly var inne på. De verkar inte existera för regeringen, och de är en av de viktigaste beståndsdelarna i ett sådant här avtal. Det är inte bara vinst som räknas numera, utan det är också andra delar. Men de kan omräknas till ekonomiska siffror om det bara är det som regeringen tittar på. Om man inte gör klimatinvesteringar kommer det att kosta skjortan längre fram, så det kan man ju räkna på. Jag vill verkligen veta om statsrådet inte tänker säga någonting annat än bara att vinst är viktigt.

En annan del är hur man tar fram sådana här avtal. Jag tror att det var så förr i tiden att man behandlade internationella avtal med största möjliga hemlighetsmakeri. Det funkar inte 2014. Det behövs en helt annan öppenhet, en diskussion med inblandade parter och en större diskussion om dessa frågor. Jag tycker att handelsavtalet i sig är väldigt viktigt. Jag tror att vi skulle gynnas av det, men det gäller också att handelsavtalet blir så bra som möjligt ur flera aspekter.

En viktig sak är också att få in mer öppenhet. Jag såg i återsrapporten som vi behandlade tidigare att det hade framförts kritik. I rapporten skyllde man mycket på att det var amerikanerna som inte ville öppna för diskussion. Jag tror att ansvaret ligger även på EU och Sverige att lyfta fram att vi behöver öppenhet i diskussionerna. Jag tycker att det skulle vara väldigt bra om handelsministern lyfte upp det i diskussionerna.

Anf. 55 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Till att börja med tycker jag att det i det här läget är oerhört viktigt att slå fast att vi ännu inte har något förslag om hur en eventuell ISDS-mekanism mellan EU och USA ska se ut. Att i det läget kategoriskt säga ja eller nej, att vi ska ha ISDS eller att vi absolut inte ska ha ISDS, tror jag vore ganska oklokt.

Nu pågår en öppen konsultation. Efter det ska kommissionen lägga ett förslag på bordet. Då tycker jag att det vore relevant att ha den diskussionen här och se hur Sverige ska ställa sig till förslaget. Jag kommer alltså inte under lunchdiskussionen att säga något kategoriskt ja eller kategoriskt nej till ISDS eftersom jag först vill lyssna och se var kommissionen kommer att landa.

Jag tycker att det är väldigt bra att man har tre månader på sig så att alla medborgare och företagare också får tycka till. Jag uppmuntrar även svenskar att göra det om de har starka åsikter för eller emot eller om de har idéer om hur de vill göra det här på ett modernt sätt.

Det är också ganska intressant att se att vi har drygt 60 tvistlösningsavtal som inte alls är lika moderna som ett eventuellt nytt sådant skulle kunna bli. Vi har inte haft några protester mot dem tidigare – absolut inte. Men nu har vi det när det gäller USA. Med det sagt vill jag framhålla att vi tar farhågorna på allvar. Det är just därför jag i dag inte har något klart och tydligt besked om vi ska stödja detta eller inte. Vi måste helt enkelt se vad det är som kommer att komma på bordet.

Lars Ohly talar om något papper som existerar någonstans i Bryssel, eller var det nu är. Jag vet inte något om något sådant papper. Det är möjligtvis rykten som går. Vi ska vara på det klara med att det här är ett stort och viktigt avtal och att det finns människor som är emot det. Då uppstår säkert rykten om att det liknar ACTA och så vidare. Det gör det inte.

Lars Ohly tycker att tvistlösningsmekanismen är provocerande. Jag tycker att det är provocerande att kategoriskt säga nej till någonting när vi ännu inte vet vad det är. Vi har inte ens sett förslaget.

Att man kommer med skrämseltaktik är väldigt vanligt – det stora företaget Philip Morris är ett exempel. Men vi måste också vända på det och tänka: Varför skulle ISDS kunna vara bra för våra svenska företag? Jo, för att de behöver skydd i andra länder. Det är därför vi har avtal med ett sextiototal andra länder.

När Börje Vestlund talar om icke diskriminerande behandling handlar det till exempel om att svenska företag och amerikanska företag ska ha samma konkurrensvillkor i USA. Det är det vi talar om just nu.

Jag håller med om att det är för lite transparens, definitivt. Samtidigt är det en delikat balansgång i en förhandling och i ett mandat att inte lägga alla sina kort på bordet och tala om precis vad det är man vill. Det blir inte någon bra förhandling, tror jag, om den ena parten gör det och den andra inte gör det. Men jag känner att åtminstone kommissionen lyssnar på kritiken om transparensen.

Jag lyssnade på De Gucht i Paris så sent som för tre veckor sedan, tror jag att det var. Vi diskuterade TTIP. Han avser nu att gå ut med alla de förslag som handlar om det regulativa området just för att han vill vara mer transparent. Det tycker jag är ett steg i rätt riktning. Det kan förhoppningsvis komma mer, med det är i alla fall en god signal om att man vill försöka vara transparent.

När det handlar om miljö, djurskydd och hälsa har vi hela tiden varit tydliga med att avtalet inte ska leda till några försämringar av vår lagstiftning eller av vår rätt när det gäller exempelvis djurskydd. Tvärtom, det ska finnas där. EU har sagt precis samma sak. Det handlar inte om att försämma standarder, utan det handlar om att förenkla mellan länder för att nå största möjliga ekonomiska vinst. Men det ska fortfarande ske med hänsyn till miljö, djurskydd och hälsa.

Anf. 56 MARIE GRANLUND (S):

Vi tycker självklart att det är viktigt att gå i mål med ett handelsavtal med USA. Men det är också viktigt att ta de farhågor som kan finnas på allvar så att det verkligen blir ett avtal och så att det inte stupar på enorma protester och annat.

Det är rimligt att inte säga ja eller nej just nu, det kan jag också begripa, men det vore intressant att veta om statsrådet tänker ta upp de farhågor som Lars Ohly och Ulf Holm har tagit upp. Kommer man att diskutera det? Det är ju viktigt att verkligen reda ut vad det handlar om och om det finns någon relevans i det, oavsett om det är ryktesspridning eller inte. Den typen av saker kan verkligen fälla detta avtal, som vi tycker är viktigt att få till stånd.

Anf. 57 EVA-LENA JANSSON (S):

Statsrådet säger att hon inte riktigt vet vad det är för papper som åsyftas. I återrapporten står det i alla fall att USA tidigt drev frågan om större insyn och påverkansmöjligheter i europeiska lagstiftningsprocesser. Det är uppenbart vad man syftar på, tycker jag.

De Gucht har konstaterat att det inte var aktuellt med förändringar av de processerna och att inte ens europeiskt näringsliv hade ett sådant inflytande över dem. Men om man tänker ge europeiskt näringsliv ett sådant inflytande måste man ju per definition ge det amerikanska näringslivet samma typ av inflytande.

Frågan är alltså vad den kommentaren står för när statsrådet säger att hon inte riktigt känner till den diskussionen. Det verkar vara uppenbart i alla fall på europeisk nivå att det finns en sådan diskussion och ett samtal om de här frågorna.

Anf. 58 LARS OHLY (V):

Jag har inte sett något annat papper än de som vi har fått eller läst några andra tidningar än de som jag tror att Ewa Björling har läst.

Problemet är just att så mycket är slutet. Då kan man som Ewa Björling tycka att det är helt galet att vara kritisk om man inte exakt vet hur det kommer att se ut. Men det är lika galet att vara *för* någonting som man inte exakt vet hur det kommer att se ut. Regeringens ståndpunkt är ju just det. Ni säger att vi ska nå ett så ambitiöst resultat som möjligt för att uppnå största möjliga ekonomiska vinster för båda parter.

På vilket sätt tar ni ansvar för den oro som finns för att tvistlösningsmekanismen ger företagen enormt stora möjligheter att stämna stater efter demokratiska beslut? På vilket sätt tar ni den oro på allvar som handlar om att fackliga rättigheter eller miljömål inte kan uppnås på grund av att avtalet undergräver de möjligheterna? Inte på något sätt alls – ni är bara för. Det är det jag menar är det felaktiga.

När jag hänvisar till ACTA-avtalet hänvisar jag inte i första hand till innehållet utan till att sättet som det förhandlades fram på ledde till folkliga protester som så småningom gjorde att man tvingades avslå ett sådant avtal. Jag hoppas att det blir samma sak här om detta avtal visar sig innehålla de delar som jag menar är djupt felaktiga och provocerande.

Ewa Björling nämnde att Philip Morris har stämt den australiensiska staten på grund av att Australien har infört varningstexter på cigarettpaketet. Det finns mer närliggande exempel. Ett svenskt statligt företag har stämt den tyska staten, vilket är fullständigt skandalöst. Vattenfall har stämt Tyskland för att Tyskland har bestämt sig för att avveckla kärnkraften. Ska vi ha en sådan värld, en värld där stora företag sätter sig över demokratiskt fattade beslut? Då ska vi ha tvistlösningsmekanismen ISDS. Då ska vi ha den här typen av avtal, som bygger på företagens rättigheter.

Jag menar att investerare självklart ska ha rättigheter, men de rättigheterna ska inte överstiga de demokratiska möjligheterna att bestämma vilken politik ett land ska föra. Därför är jag oerhört kritisk, och därför kvarstår min avvikande mening.

Anf. 59 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Det kanske är på sin plats att påpeka några saker och göra några allmänna förtydliganden om ISDS-systemet.

Det är viktigt att fastslå att en skiljedomstol inte kan underkänna lagar eller demokratiskt fattade beslut. Vad det handlar om är att en investerare skulle kunna ha rätt till ekonomisk ersättning om företagets rättigheter enligt avtalet har kränkts. Det beror också på hur ett lagförslag antas och utformas. Vi här i Sverige har en hög nivå på vår lagstiftningsprocess, och jag ser inte att vi inte kommer att ha det i framtiden.

Det är väldigt svårt att vara kategoriskt emot eller kategoriskt för ett förslag som vi ännu inte har existerande på bordet. Jag väljer att se ett avtal mellan EU och USA som ett otroligt stort och viktigt inte frihandelsavtal utan partnerskapsavtal, där två stora ekonomier går samman och tar bort så många handelshinder som möjligt. Det väljer jag att se väldigt positivt på.

Jag är fullt medveten om att det finns områden där vi har problem och där vi har olika synsätt. Det finns områden där många tycker att det finns en del farhågor. ISDS är ett sådant. GMO är ett annat. Hormonbehandlat kött är ett tredje. Det är också därför det är så viktigt att vi hela tiden håller detta på agendan och att vi är ute och diskuterar och lyssnar. Det var därför vi anordnade den här dagen i fredags, för att lyssna på de farhågorna.

Jag kommer under lunchdiskussionen att berätta hur det ser ut i Sverige och vilka farhågor det finns här, för att se hur de andra EU-länderna reagerar och hur landskapet ser ut just nu.

Det kommer säkert att vara flera frågor som vi får diskutera i detalj och flera förslag som kommer upp på bordet. Men just nu, under den tid då ISDS är ute på öppen konsultation, blir det svårt att uttala sig enormt positivt eller enormt negativt.

Det finns en annan aspekt på detta. Som jag sade har vi i dag ISDS med ett 60-tal länder. Om man ska göra ett modernt avtal kommer säkert förslaget att se väldigt annorlunda ut mot hur det är i dag. Men oavsett det, om man inte ska ha någon form av ISDS alls med USA måste man ta det i beaktande när man går vidare och tänker sig framtida avtal med andra länder och andra regioner, där ett ISDS kanske skulle behövas väldigt mycket mer som skydd för svenska företag än vad det gör med USA. Då är det lätt för den parten att säga: Nej, ni hade inte med detta mellan EU och USA – varför ska vi ha det då?

Det finns många olika aspekter att ta hänsyn till. Jag är inte beredd att sätta ned foten för att jag är entydigt positiv till ISDS, men jag är inte heller entydigt negativ. Jag vill först lyssna och se vilka förslag som kommer.

Anf. 60 EVA-LENA JANSSON (S):

Jag måste fråga statsrådet, för att förstå ingången. Är det att du försiktigt lyfter frågor för att känna av om det uppfattas som positivt, och om det inte uppfattas som positivt så kan man backa från åsikterna, eller vad är regeringens ståndpunkt? Det måste ju vara tydligt vad man tycker i de här frågorna. Man kan säga att det är diskussioner. Men man måste ju ha någon hållning i frågan, just kring synsättet på demokratin.

Anf. 61 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Jag anmäler avvikande mening från Miljöpartiets sida. Jag har inte krävt något slutligt beslut eller ställningstagande från ministern. Men jag efterfrågar ändå att det ska föras fram svenska ståndpunkter, och där tycks mina och statsrådets synpunkter skilja sig åt.

2013/14:33

30 april

Anf. 62 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Jag har en kommentar till Eva-Lena Jansson. Jag är naturligtvis i grunden positivt inställd till att vi behöver någon form av investeringsskydd. Det har jag varit beträffande alla andra frihandelsavtal.

Men jag är naturligtvis också beredd att lyssna när det finns farhågor. Vad säger till exempel våra svenska företag om den här mekanismen? Tycker de att det är viktigt att ha den här klausulen eller inte? Hur kommer det att se ut i övriga Europa? Om alla andra medlemsstater skulle vara emot, ska Sverige fortfarande ensamt vara för? Det är svårt att säga i dag.

Jag kan säga att jag i grunden är positiv till en investeringsskyddsmekanism. Det är något som normalt brukar ingå i avtal.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men att såväl Vänsterpartiet som Miljöpartiet har anmält avvikande meningar.

Då lämnar vi lunchdiskussionen, och som jag förstår det har vi då kommit till vägs ände. Vi tackar statsrådet Ewa Björling med medarbetare för närvaron i EU-nämnden i dag och önskar en trevlig helg.

Innehållsförteckning

1 § Ekonomiska och finansiella frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Finansminister ANDERS BORG (M).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 4 Finansminister ANDERS BORG (M).....	3
Anf. 5 LARS OHLY (V).....	5
Anf. 6 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	5
Anf. 7 Finansminister ANDERS BORG (M).....	5
Anf. 8 LARS OHLY (V).....	6
Anf. 9 TERES LINDBERG (S)	6
Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (M).....	6
Anf. 11 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 12 Finansminister ANDERS BORG (M).....	6
Anf. 13 KARL SIGFRID (M)	7
Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (M).....	7
Anf. 15 LARS OHLY (V).....	7
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (M).....	8
Anf. 18 JOHNNY SKALIN (SD)	8
Anf. 19 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (M).....	8
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	8
2 § Utrikes frågor – handel	9
Anf. 22 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 23 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	9
Anf. 24 EVA-LENA JANSSON (S)	10
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 26 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	10
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 28 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	10
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 30 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	11
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 32 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	12
Anf. 33 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 34 BÖRJE VESTLUND (S).....	12
Anf. 35 LARS OHLY (V).....	13
Anf. 36 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	13
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 38 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	14
Anf. 39 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 40 LARS OHLY (V).....	14
Anf. 41 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	14
Anf. 42 LARS OHLY (V).....	15
Anf. 43 BÖRJE VESTLUND (S).....	15
Anf. 44 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	15
Anf. 45 Departementsrådet KAJSA B OLOFSGÅRD	16
Anf. 46 LARS OHLY (V).....	16
Anf. 47 ORDFÖRANDEN	16

Anf. 48	Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	16	2013/14:33
Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	16	30 april
Anf. 50	Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	17	
Anf. 51	BÖRJE VESTLUND (S).....	17	
Anf. 52	LARS OHLY (V)	18	
Anf. 53	ORDFÖRANDEN.....	18	
Anf. 54	Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	19	
Anf. 55	Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	19	
Anf. 56	MARIE GRANLUND (S).....	20	
Anf. 57	EVA-LENA JANSSON (S)	21	
Anf. 58	LARS OHLY (V)	21	
Anf. 59	Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	22	
Anf. 60	EVA-LENA JANSSON (S)	22	
Anf. 61	Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	23	
Anf. 62	Statsrådet EWA BJÖRLING (M).....	23	
Anf. 63	ORDFÖRANDEN.....	23	